

résre méltó tulajdonsága, hogy a hit- és erkölcsi igazságok bemutatása közben karöltve jár az Ószövetség és Újszövetség még olyan esetekben is, mint pl. a pünkösd, a halottak föltámadása, vagy éppen a mennyei Jeruzsálem bemutatása. Sok teológiai írónk megtanulhatja belőle, hogyan gazdagíthatnánk üdvörténetünk kifejtését az ószövetségi Szentírás kincseivel.

A Krisztus-tan és egyháztan részletezése közben a szerzők ügyesen elkerülték a pusztán elméleti és az unalmaság tudományos eszmefuttatás veszélyeit. Foglalkoznak ugyan a legfogasabb bibliai kérdésekkel is, mint pl. a bűnbeesés; mélyen szántanak a szentségtanban pl. a gyermekkereszteléssel vagy szentáldozással kapcsolatban, de mindezt úgy teszik, hogy az olvasót szinte szórakoztatják. Ez azért sikerült, mert a szentírási elemzések, bőséges bibliaidézetek, teológiai fejtegetések, katechetikai oktatások, gyerek-öreg párbeszédek és énekek egészítik ki egymást, sőt a hitigazságokat még ikonokkal is szemléltetik.

A Krisztus közöttünk olvasása közben beigazolódik a II. Vatikáni Zsinat Ökumenizmusról szóló határozatának kijelentése: „A keleti keresztények hittani hagyományai a Szentírásban gyökereznek, a liturgiában továbbélnek” és az egyházi énekeknek nyerne kifejezést” (17. pont).

Mivel a könyv ortodox keresztényeknek íródott a fordítók lábjegyzetekben hozzák a katolikus tanítást ott, ahol a kettő között eltérés mutatkozik. Talán bele lehetett volna dolgozni a sajtóságos katolikus igazságokat magába a szövegbe, úgy ahogy ezt tették a magyar vonatkozásokkal, pl. ikonokkal, mégpedig azért, mert az olvasók bizánci vagy római szertartású katolikusok. Így viszont a tudományos apparátushoz nem szokott hívő fennakadhat az eltérő és számára idegen hitigazságokon. Ugyanígy, a gyönyörű ikonokat be lehetett volna kötni szemléltetésként a szövegnek megfelelő helyekre, esetleg a megszámozással segíteni, hogy az ikonmagyarázatokban és egyes hitigazságoknál utalni lehessen rájuk s így nőtt volna ezen felhalmozott kincs hatása.

A kiadvány stílusa és szókinccse távol áll a gyermekek világától, de a szülők, ifjak és felnőtt keresztények, valamint minden jóakarátú olvasó eligazítást nyer általa a keleti szertartású egyház teológiai, liturgikus és ikonográfiai hagyományában.

Baranyi Imre

A szentek élete. Szent István Társulat, Budapest, 1984. 914 o. Szerkesztette Diós István. Fordítók és munkatársak: Diós István, Lőrincz Imre, Verő G. Mária, Hajdók János, Vida Tivadar.

A Szent István Társulat a közelmúltban több jeles szent modern életrajzával ajándékozta meg a magyar közönséget. Most mintegy körképét fest s élénk állítja az egyetemes római kalendárium és a magyar egyházi életben jelentősebb szentek életét.

A könyv alapanyagát Mans Péter Reformor der Kirche és Die Heiligen c. munkáiból veszi. Erre épült a Prugg Verlag-tól 1977-ben és 1982 kiadott Testvéreink a szentek két kötete is. Az anyag egy része tehát nem különbözik. De az új kiadás sokszor új fordítást, következésképpen új árnyalatokat hoz még a közös anyagnál is. Lényegesebb különbséget jelent, hogy a pesti kiadás a Lipcsei Sankt Benno Verlag átdolgozását veszi közvetlen forrásnak. Az ott megjelent munka pedig igen sokszor két részre osztja az eredeti anyagot. Külön tárgyalja a szorosabban vett történelmi adatokat és külön az épületességet célzó elbeszéléseket (= legendákat). Az ausztriai kiadás ez utóbbit némelykor rövidítette, máskor pedig a szent írásaiból vett szövegekkel egészítette ki. Ezen felül a Prugg Verlagnál megjelent első kötet csaknem 50, a római kalendáriumban nem szereplő szent életét is közli. A budapesti kiadás viszont kb. ugyanannyi életrajzot fűz hozzá a magyar egyházban különösen ünnepeelt vagy ismert szentek és boldogok sorából. Ezeknél a fő forrást a Bibliotheca Sanctorum és Hevenesi

Gábor SJ: *Ungaricae Sanctitatis Indicia* (Nagyszombat, 1692) c. munkák alkotják. De felhasználja az újabb kutatások eredményeit is, mint pl. Puskely Mária tanulmányát Árpád-házi boldog Erzsébetéről (Róma, 1980) és Vecsey Lajos cikkeit. Hevenesi Gábor csaknem háromszáz éve kiadott munkája felhívást is jelent a magyar (egyház) történelem kutatóinak, hogy nagyjaink, magyar szentjeink életét a modern történelmi kutatás módszereit és eredményeit felhasználva újból átvizsgálják, kiegészítsék. Orvendetes, hogy a pesti kiadás őt szentéletű, de boldoggá nem avatott s ekként nem is tisztelt személy élettrajzát is hozza. A régebbi századokból: Csepelényi György és Kelemen Didák, korunkból pedig Batthyány Strattman László, Bogner Mária és Kaszap István szerepel. Reménycsillag, hogy nem feledkezünk meg sem ezekről, sem egyéb magyar honfitársainkról, akiknek az élete valóban Krisztust sugározza és így példaképpül állítható korunk kereső embere elé.

Benkő Antal

A b ú c s ú k i m a k ö n y v e . Az I. részt összeállította és a II. részt fordította **Diós István**, a III. részt összeállította **Szigeti Kerény OSB**. Szent István Társulat, Budapest, 1984, 120 o.

A búcsúk kérdése főként az idősebb híveket foglalkoztatja, bár mindenki számára komoly tanítást jelent. Emlékeztet a megváltás gyümölcseire, az egyház oldó-kötő hatalmának következményeire, a szentek egységére. A könyvecske első része kérdés-felelet formájában a búcsúval kapcsolatos teológiai és pasztorális alapkérdésekre ad felvilágosítást. Első helyen a részleges búcsút tartja szem előtt. A második rész az Apostoli Szentszéktől 1968-ban kiadott ma érvényes felfogás alapelveit közli. A harmadik pedig a búcsúval ellátott imákat és gyakorlatokat sorolja föl.

A lelkipásztorokodó papság és a búcsúk iránt érdeklődő hívek nagy haszonnal forogtatják ezt a kis kiadványt.

Kiss K. János

Cser-Palkovits István SJ: A bécsi Szent István-dóm és magyar emlékei. A bécsi Szent István-Egyesület, Wien 1984, 80 o., 30 kép (11 színes).

Nem szorul indoklásra ez az igen hasznos, csinos kiadvány, bár a magyaroknak nem ismeretlen szerző szerényen megokolja művének megjelentetését. A magyar dómkalauz láttán szinte érthetetlennek tűnik, hogyan nélkülözhattük eddig a Szent István-dóm ismertetőjét anyanyelvünkön. Hiszen ez külföldön, Máriacell után, első lelki támaszpontunk! Aligha fordul meg magyar Bécsben anélkül, hogy be ne térne a pócsi Máriához egy Üdvözlégyre. Cser-Palkovits atya alapos kalauzolás nemcsak a katedrális nagy múltját, szépségét és kincseit mutatja be, hanem bepillantást enged a szerző több évtizedes kutató, gyűjtőgető munkájába: a dóm magyar emlékei és vonatkozásai meglepően gazdagok.

A templom fekvésének és történetének vázolása után, először kívülről, majd belül vezet körbe. Gondosan minden lényegesre rámutat, megmagyarázza; mégsem vesz el a részletek és adatok tömkelegében, s alkalmilag ki-kitér a magyar szempontokra. Egész sereg — a szövegben vastag pontokkal megjelölt — megjegyzéssel lényegesen kiegészíti a németnyelvű kalauzokat és szakavatott monográfiákat. A legújabbak közül ugyan nem szerepel a „felhasznált irodalom” listáján: R. Feuchtmüller — P. Kodera, *Der Wiener Stephansdom*, Wien 1978 és M. Zykan, *Der Stephansdom*, Wien 1981 in *Wiener Geschichtsbücher* Bd. 26/27.

Rengeteg apró adatot rögzít. Különösen értékesek a magyar szentek ereklyéiről, az 1515. júl. 22-i kettős, történelmi házasságról vagy a máriapócsi könnyező-ikonról összefoglalt tudnivalók. Bécs egykori magyar püspökei közül Nagylucsei Orbánt (1487—